

Пояснення до завдань з ІСТОРІЇ УКРАЇНИ пробного тестування «ЗІГЗАГ» - 2013

1. В неандертальця

Формування релігійних уявлень почалося в неандертальську епоху, яка тривала 100—400 тис. років тому. Свідченням цього є те, що неандертальці вже ховали померлих. На стоянці в печері Кіік-Коба (Крим) виявлено поховання дорослої людини і дитини. Обоє було покладено на бік зі злегка зігнутими колінами, тіла пофарбовано вохрою. В печері Тешик-Таш (Узбекистан) було поховано дитину, навколо її черепа парами лежали роги козла, які, можливо, були об'єктом пошування людей цього роду. В обох випадках наявне певне ставлення до факту смерті, покійника, піклування про нього. Можливо, тоді з'явилися уявлення про ймовірність існування людини за межами реального буття.

2. А скіфи

Геродот так говорив про скіфів, які в VII ст. прийшли з Азії і, витіснивши киммерійців, заселили територію сучасної України.

3. Б хозари

Хозари брали данину зі східнослов'янських племен до 966 року, коли Святослав Володимирович розгромив Хозарський каганат.

4. Г смерди

З цих чотирьох категорій тільки смерди були особисто вільними. Рядовичі та закупи були частково вільними, а холопи за своїм правовим статусом були рабами.

5. Б

На малюнку зображений Ярослав Мудрий, який займав київський престол з 1019 до 1054 р.

6. Б «Правда Ярославичів»

У 1072 був прийнятий новий збірник законів, який є другою частиною «Руської Правди» — «Правда Ярославичів». Вона скасовувала кровну помсту за вбивство, замінюючи її грошо-штрафом (вірою), посилювала відповідальність за порушення законів, збільшувала розміри штрафів за вчинення збитків власності тощо.

7. Б Монгольською

Мова йде про галицько-волинського князя Данила Галицького. Головною його метою було звільнення руських земель від золотоординського ярма. Папа Римський коронував Данила Галицького, пообіцявши йому допомогу в боротьбі з монголами. Ця подія відбулася в 1253 році.

8. Б 1471 р.

Занепокоєні роллю Київського князівства в політичному житті українських земель, литовські феодали не раз робили спроби ліквідувати його. У 1471 р., після смерті Семена Олександровича, король польський і великий князь литовський Казимир IV на вимогу литовських магнатів призначив воєводою у Київ литовського боярина-католика Мартина Гаштольда. Кияни відмовилися його прийняти і двічі не впустили в місто. Лише після того, як Гаштольд зібрав велике військо, йому вдалося силою захопити Київ. Так, слідом за Волинським, остаточно було ліквідовано й Київське князівство. Тільки на Чернігово-Сіверщині збереглися невеликі уділи українських і російських князів.

9. Б у 1569 р.

Описана подія відбулася в 1569 році, коли внаслідок укладення Люблінської унії була створена нова держава – Річ Посполита.

10. Б підписання Берестейської церковної унії

В даному уривку описано підписання Берестейської церковної унії, яка відбулася в 1596 році. Внаслідок цієї унії була створена нова греко-католицька або уніатська церква, яка являла собою компромісний варіант римо-католицької і православної церков. Описані в уривку єпископи – це єпископ Луцький Кирило Терлецький та єпископ Володимирський Іпатій Потій, які активно сприяли укладенню цієї унії.

11. В Герасим Смотрицький

У 1576 році князем Василем-Костянтином Острозьким було засновано перший на території східної Європи вищий навчальний заклад – греко-слов'яно-латинську академію у м. Острог. На території маєтку князя Острозького діяла Острозька академія і слов'яно-греко-латинська школа (заснована не пізніше 1576 року).

За програмою навчання ліцей був на рівні найкращих єзуїтських колегій. В ліцеї викладали: грецьку, латинську і церковнослов'янську мови, а також сім «вільних наук»/граматика, риторика, діалектика, арифметика, геометрія, астрономія й музика/.

Перший ректор – письменник-полеміст Герасим Смотрицький (батько Мелетія Смотрицького), його наступником став Кирило Лукаріс, в майбутньому Константинопольський патріарх.

З Острозької Академії вийшло чимало видатних людей; Мелетій Смотрицький (світ. ім'я Максим Герасимович Смотрицький), майбутній гетьман Сагайдачний.

12. Б Батозький

Наступна після битви під Берестечком відбулася Батозька битва 1652 року. Вона була переможною для козацького війська тому її результатом стало анулювання умов Білоцерківського мирного договору та повернення території згідно зі Зборовським мирним договором 1649 року.

13. Б 1663 р.

Після першого гетьманства Юрія Хмельницького України розкололась на два окремих гетьманата: Правобережну Україну в 1663 році очолив П. Тетеря, Лівобережну України в тому ж році була очолена гетьманом І. Брюховецьким.

14. Г белгородському воєводі

Слобідська Україна або Слобожанщина (рідше — Слобідщина) — історико-географічний край у східній частині України та прикордонних областях РФ, територія якого перекивається приблизно з територією п'яти Слобідських козацьких полків 17—18 століть, автономних формацій у межах Московського царства, а згодом Російської Імперії. Московський уряд довгий час сприяв українському заселенню Слобідської України. Це давало Москві можливість економічно розбудувати вільні простори, мати добру військову силу для оборони своїх південних кордонів і разом із тим стримувати потік московських утікачів-кріпаків на Дон. Тому царський уряд постачав українським переселенцям зброю й харчі, дозволяв їм оселятися цілими громадами на пільгових умовах («слободи»), наділяв їх землею й зберігав за поселенцями козацькі права і полковий устрій. Але над козацькою владою Слобідської України була державна адміністрація, якою керували московські воєводи (зокрема білгородський), а у 18 ст. — військові губернатори (азовський, потім воронізький, київський).

15. А Північна Київщина, Волинь, Галичина

Умови «Вічного миру»:

Річ Посполита визнавала за Московським царством Лівобережну Україну, Київ, Запоріжжя, Чернігово-Сіверську землю з Черніговом і Стародубом та Смоленськ.

Річ Посполита отримувала 146 тис. крб. компенсації за відмову від претензій на Київ.

Північна Київщина, Волинь і Галичина відходили до Польщі.

Південна Київщина й Брацлавщина від містечка Стайок по річці Тясмин, де лежали міста Ржищів, Трахтемирів, Канів, Черкаси, Чигирин та інші, дуже спустошена турецько-татарськими і польсько-шляхетськими нападами, мала стати «пусткою», нейтральною територією між Московією і Річчю Посполитою. Польський уряд обіцяв надати православним свободу віросповідання, а російський уряд обіцяв їх захищати.

Поділля залишалось під владою Туреччини (в 1699 було приєднано до Польщі).

Московське царство анулювало попередні договори з Туреччиною та Кримським ханством і вступило до антитурецької Священної ліги, а також зобов'язувалось організувати воєнний похід проти Кримського ханства (Кримські походи 1687 і 1689).

Хоча умови Вічного миру набували чинності відразу після підписання договору, Польський Сейм ратифікував його тільки в 1710 р. Вічний мир остаточно затвердив насильницький поділ українських земель між двома державами, що значно ускладнювало і послаблювало національно-визвольний рух в Україні.

16. В «Конституцію» Пилипа Орлика

Конституція Пилипа Орлика являє собою договір гетьмана Війська Запорозького Пилипа Орлика зі старшиною та козацтвом Війська (від усієї старшини та козацтва конституцію Орлика підписав кошовий отаман Кость Гордієнко), який визначав права і обов'язки усіх членів Війська. Укладена 1710 року. Затверджена шведським королем Карлом XII. Написаний латиною і староукраїнською. Складається з преамбули та 16 статей. Пам'ятка української політико-філософської та правової думки. За оцінкою українських істориків є однією з перших європейських конституцій нового часу. Чинності не набула, оскільки була написана в умовах вигнання.

17. Г Поділля

Поділля (Подільська земля, Пониззя, Подністров'я і Побужжя) — історико-географічна область України, охоплює територію сучасних Вінницької, Хмельницької (південь), Тернопільської (без північної смуги), північні райони Одеської областей, а також невеликі прилеглі території Житомирської, Черкаської, Кіровоградської. До Подільського регіону також входять землі північної частини Придністровської Молдавської Республіки.

18. Б М. Залізняк

Коліїщина — селянсько-козацьке повстання на Правобережній Україні у 1768 році проти кріпосницького, релігійного та національного гніту шляхетської Польщі. Очолив це повстання виходець із запорозької бідноти Максим Залізняк, а його найближчим сподвижником став Іван Гонта.

Коліїщина стала найвищим етапом гайдамацького руху. Супроводжувалося масовою різаниною єврейського і польського населення на Поділлі та Волині. Повстання було придушене російськими військами (спільно з поляками), а гайдамацькі ватажки — страчені або заслані на Далекий Схід.

19. Г Г. Сковорода

Це завдання вирішується методом виключень. До Кирило-Мефодіївського братства входили і М. Костомаров, і П. Куліш, і В. Білозерський.

20. Б Одеса – Балта

21. Г Заснування у Львові «Просвіти» у 1868 р.

Народовці — суспільно-політична течія серед молоді західноукраїнської інтелігенції ліберального напрямку, що виникла в 60-х роках 19 століття у Галичині.

Проводила культурно-освітницьку роботу, організувала Товариство імені Шевченка у Львові (1873), українські інституції «Просвіта» (1868), «Руська Бесіда» та ін.

В 1899 році народовці з частиною радикалів організували Українську національно-демократичну партію, яка відіграла основну роль в уряді ЗУНР. З 1919 р. ця партія стала називатися «Українська трудова партія». В 1925 ввійшла до Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО).

22. В модернізм

На даному малюнку зображений будинок із химерами — цегляна споруда з прикрасами на міфологічні та мисливські сюжети, є головною архітектурною спорудою раннього декоративного стилю модерн міста Києва. Свою назву отримала через скульптурні прикраси, тематика яких — тваринний наземний та підводний світи, атрибути полювання, казкові істоти.

Розташована по вулиці Банковій, 10. Архітектор — Владислав Городецький, який збудував її у 1901–1903 роках як прибутковий будинок із помешканням для своєї родини. Місце для будови обрав над крутим урвищем на Банковій вулиці. Скульптурні прикраси за власними ескізами виконав скульптор Еліо Саля.

23. Б С. Васильківський

Дана картина називається «Весняний день в Україні».

24. В А. Шептицький

Це завдання також найлегше вирішується методом виключень.

Павло Іванович Харитоненко — український меценат, цукрозаводчик, підприємець та промисловець. Біографія Павла Харитоненка тісно пов'язана з історією розвитку міста Суми періоду кінця XIX — початку XX століть.

Левко Платонович Симиренко — український помолог і плодовод.

Євген Харлампійович Чикаленко — визначний громадський діяч, благодійник, меценат української культури, агроном, землевласник, видавець, публіцист.

25. Г К. Левицький

Головна Українська Рада (ГУР) — міжпартійна організація, утворена 1 серпня 1914 у Львові. Її засновниками були національно-демократична, радикальна, соціал-демократична партії. Голова — лідер УНДП, Кость Левицький. Програма Головної Української Ради передбачала такі основні завдання: вироблення загального напрямку української політики, вирішення національно-політичних справ у зв'язку з війною, виступ у ролі єдиного політичного представника галицьких українців на міжнародному рівні, формування національного війська. Головною політичною вимогою організації було виборення державної самостійності України. Головна Українська Рада зверталася до уряду Австро-Угорщини, керівників органів Галичини з петиціями, в яких обстоювала інтереси українського народу, зносилися з представниками центральних держав, привертаючи увагу до українського питання як одного з найактуальніших для європейської політики.

4 серпня 1914 Рада прийняла рішення про створення з добровольців української військової організації, що одержала назву Українських січових стрільців.

На початку вересня 1914 у зв'язку з наступом російських військ Головна Українська Рада перебралася до Відня, де проіснувала до травня 1915, коли була перетворена на Загальну Українську Раду.

26. Г IV-й Універсал Центральної Ради, незалежність УНР, 9.01.1918.

27. Б Гетьманату

Цей документ має назву Грамота до всього українського народу, яка була проголошена гетьманом Павлом Скоропадським 29 квітня 1918 року.

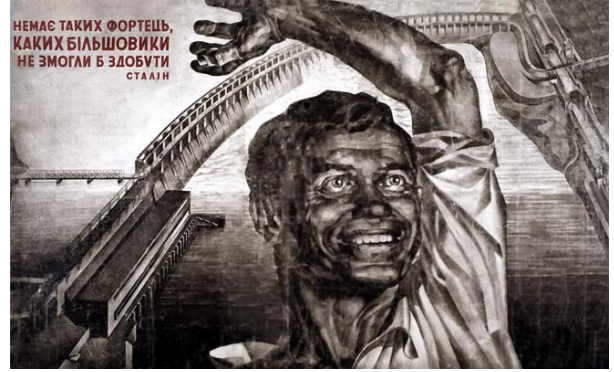
28. В Катеринославщина

29. Б Заміна грошової оплати праці на натуральну
Це завдання також найпростіше вирішувати за допомогою методу виключень. Варіанти А, В та Г були головними рисами НЕПу.

30. Б Індустріалізації
Цей плакат був виданий у 1932 році.

31. В негативно, заарештувавши й відправивши до концтаборів ініціаторів акції
Акт відновлення Української Держави — проголошення 30 червня 1941 року в окупованому німецькими військами Львові відновлення Української держави. Здійснений Українськими Національними Зборами, що склалися з представників національного руху, за підтримки членів ОУНівських похідних груп та вояків батальйону «Нахтігаль».
Збори створили уряд — Українське Державне Правління — на чолі з Ярославом Стецьком.
Акт відновлення Української Держави було проголошено в будинку «Просвіти» у Львові. На башті Князівської гори було піднято національний прапор.
Акт 30 червня 1941 р. засвідчив усьому світові і, зокрема, Німеччині, що український народ є законним господарем на своїй землі і буде її боронити власними грудьми перед кожним, хто намагатиметься потоптати волю України.
Представник Німецької Армії, колишній полковник УГА, професор Ганс Кох, який був запрошений на проголошення і присутній на ньому, за словами Ярослава Стецька, намагався перешкодити проголошенню Акта. Після проголошення Акта виступив з промовою, в якій висловився негативно до Акта проголошення державності. Він підкреслив, що в плани німецької держави, в даний час, не входить творення української держави і Німеччина сподівається, що українська нація працює допоможе німцям у їх боротьбі.
5 липня 1941 гестапівці заарештували С. Бандеру, Я. Стецька, а також близько 300 членів ОУН, з яких 15 було розстріляно. Довідавшись про Акт проголошення самостійності України, Гітлер видав наказ негайно знищити рух Бандери.

32. А с. Півнівка на Ворошиловградщині

33. В Криму
У вересні 1939 року радянські війська окупували в Польщі територію Західної України, яка 14 листопада 1939 офіційно увійшла до складу УРСР. З придбаних територій 16 серпня 1945 Польщі були зроблені деякі поступки, лінія кордону УРСР з Польщею проведена по лінії Керзона з невеликими відхиленнями на користь Польщі (в тому числі місто Перемишль).
28 червня — 3 липня 1940 війська СРСР зайняли Бессарабію і Північну Буковину, що належали Румунії. 2 серпня 1940 зі складу УРСР виведено Придністров'я (воно разом з рядом територій в Бессарабії утворило Молдавську РСР). УРСР одержала Північну Буковину з Чернівцями, південні райони Бессарабії з містом Білгород-Дністровський (Аккерман).
У березні 1945 року, згідно з радянсько-польськими договорами, частина Дрогобицької області (Бірчанський, Ліськівський і західна частина Перемишльського району з містом Перемишль) були передані Польщі.
29 червня 1945 в Москві було підписано угоду про входження Підкарпатської Русі, що належить Чехословаччині, до складу УРСР. Крім того, були передані деякі власне словацькі території. Нові території отримали назву Закарпаття.
В травні 1948 року Медиківський район зі складу Дрогобицької області передано Польщі.
15 лютого 1951 відбувся обмін територіями між СРСР і Польщею, в результаті чого УРСР втратила частину території Дрогобицької області (Нижньо-Устрівський район).
19 лютого 1954 зі складу РРФСР до складу УРСР переданий Крим (без вказівки статусу міста Севастополя).

34. А Створення територіальних органів управління промисловістю

35. Б у листопаді 1976 р.
Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод, відома також як Українська Гельсінська група (УГГ), об'єднання діячів українського правозахисного руху, утворене в Україні 9 листопада 1976.
Членами-засновниками УГГ були:
Руденко Микола Данилович (керівник групи),
Бердник Олександр Павлович
Григоренко Петро Григорович
Кандиба Іван Олексійович
Лук'яненко Левко Григорович
Мешко Оксана Яківна
Матусевич Микола Іванович
Маринович Мирослав Франкович
Строката Ніна Антонівна
Тихий Олексій Іванович.
Згідно з основоположною декларацією УГГ її метою є сприяти виконанню в Україні постанов Заключного акту:
збирати докази порушення тих постанов та скарги постраждалих;
доводити факти порушення прав людини та націй в Україні до відома ширших кіл української та міжнародної громадськості, до урядів держав, які підписали Заключний акт.
УГГ ставить також своїм завданням знайомити громадян України з Декларацією Прав Людини ООН, домагатися від влади здійснення права на вільний обмін інформацією та ідеями, акредитування в Україні представників закордонної преси, утворення незалежних пресових агентств, безпосереднього контакту України з іншими країнами.

36. А «Інтернаціоналізм чи русифікація»
«Інтернаціоналізм чи русифікація?» — книга Івана Дзюби, була написана у вересні — грудні 1965 року. Безпосереднім поштовхом для написання цієї праці стало проведення у 1965 році в Україні репресій проти української інтелігенції.

37. Б Прискорення соціально-економічного розвитку
23 квітня 1985 р. відбувся пленум ЦК КПРС (Квітневий пленум), на якому М. С. Горбачов повідомив про плани перетворень, спрямованих на прискорення соціально-економічного розвитку країни. Причому мова не йшла про зміну економічних основ соціалізму і політичного ладу, не піддавалися сумніву і соціалістичні орієнтири радянського суспільства. Говорилося лише про необхідність прискорити темпи просування соціалістичним шляхом на основі ефективного використання досягнень науково-технічного прогресу, активізації «людського фактора» та зміни порядку планування.

38. В у 1991 р.
Співдружність Незалежних Держав створена 8 грудня 1991 року в садибі Віскулі (Біловезька пуша, Білорусь) як господарський, політичний та економічний союз Білорусі, Росії та України. 21 грудня на умовах Алма-Атинської угоди приєдналися ще вісім колишніх республік СРСР (Азербайджан, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Туркменістан та Узбекистан). 23 жовтня 1993 року до СНД приєдналася Грузія. 26 серпня 2005 року зі складу СНД вийшов Туркменістан. Україна є співзасновницею СНД, але Статут організації Україною досі не ратифіковано, тому формально Україна залишається лише спостерігачем і не є членом СНД. 14 серпня 2008 парламент Грузії прийняв рішення залишити СНД, і, згідно зі Статутом СНД, 18 серпня 2009 Грузія офіційно перестала бути членом Співдружності.

39. Г Прем'єр-міністр України
Прем'єр-міністр України — посада Голови Кабінету Міністрів в Україні. Очолює виконавчу владу в країні.
За час незалежності, від 1991 року по 2008 рік, в Україні змінилося 16 прем'єр-міністрів.

40. Г Руслана Лижичко
49-й Пісенний конкурс Євробачення 2004 відбувся у Стамбулі (Туреччина).
На конкурсі були представлені 24 країни. Україну представляла співачка Руслана (Руслана Лижичко) із пісню Wild Dances («Дикі танці»).

Україна вдруге була представлена на цьому пісенному конкурсі і вперше стала призером «Євробачення». У фіналі конкурсу, що відбувся 15 травня 2004 року, українська співачка набрала переможних 280 балів на підставі телеопитування, що проводилось у 36 країнах.

Найвищі оцінки — 12 максимальних балів — Руслані поставили Ізраїль, Ісландія, Литва, Латвія, Естонія, Польща, Росія і Туреччина.

41. Б Микола Михайлович Амосов — український лікар, учений в галузі медицини, біокібернетики; дійсний член НАНУ, директор Інституту серцево-судинної хірургії.

42. Г Парламентсько-президентська республіка

Президентсько-парламентська республіка — форма правління, вид змішаної республіки, за якої голова держави (президент) особисто пропонує склад уряду (насамперед кандидатуру прем'єр-міністра), який підлягає обов'язковому затвердженню всім парламентом (Росія, Франція, Україна).

43. 1 Г
2 В
3 Б
4 А

44. 1 В
2 А
3 Г
4 Б

45. 1 А
2 В
3 Б
4 Г

46. 1 Г
2 Б
3 Д
4 А

47. 1 В
2 Г
3 А
4 Д

48. 1 Д
2 Б
3 Г
4 В

49. 2 А Укладення Кревської унії 1385
1 Б битва на р. Сині Води 1362
3 В Городельська унія 1413
4 Г утворення Кримського ханства 1449

50. 2 А «Прибув до Києва святіший патріарх єрусалимський Феофан. ..Поставив і висвятив на митрополію Київську чоловіка гідного й чесного іменем Іов Боречкий...» 1620
4 Б «Генералісимус Василь Голіцин сказав козакам, що царі згідно зі старим звичаєм, дозволили їм обрати вільними голосами гетьмана... Згодом почувся голоси, що хочуть вибрати Мазепу...» 1687
3 В «Через рік після перемоги під Берестечком повністю загинуло польське військо, ...Господарю ж Василю довелося влаштувати весілля своєї дочки Розанди з Тимошем, сином гетьмана Хмеля...» 1652
1 Г «Хортиця – місцевість на Борисфені. Тут князь Вишневецький поставив колись фортецю... Середину цього місця оточив муром та огорожею з дубів, зміцнених природою та Богом...» 1556

51. 3 А прийняття Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України 24.08.1991
2 Б прийняття Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України 16.07.1990
4 В вступ України до Ради Європи 09.11.1995
1 Г аварія на Чорнобильській АЕС 26.04.1986

52. 2 Діяльність православного митрополита П. Могили
3 Діяльність греко-католицького митрополита Й.-В. Рутського
5 Відновлення ієрархії православної церкви

53. 1 Заборону друкувати книжки українською мовою
3 Заборону друкувати українською мовою тексти до музичних нот
5 Припинення театральних вистав українською мовою

54. 2 Генеральний Секретаріат є найвищим органом Тимчасового уряду в Україні
3 Призначення комісара України і генерального контролера Тимчасовим урядом
6 Влада Генерального Секретаріату поширюється на 5 губерній

55. 3 Збільшення кількості українців у державному апараті
4 Масова реабілітація колишніх в'язнів ГУЛАГу
5 Активізація діяльності профспілок